

List priateľom pri príležitosti piateho výročia K&K

/ A letter to friends on the occasion of the fifth anniversary of K&K

Samuel Abrahám

Rátam roky a ročníky, spytujem sa, či je to vôbec možné, no je to fakt: *Kritika & Kontext* existuje už piaty rok! Teda doba, ktorá si zaslúži reflexiu a hlavne pohľad dopredu, aby *K&K* naďalej kultivovala kritické myslenie - túto u nás takú krehkú a zanedbanú bylinku. Práve pri príležitosti tohto skromného jubilea sa na Vás obraciame ako na člena redakčnej rady či jednoducho na osobu, ktorej sme mali tú česť počas uplynulých piatich rokov vydať recenziu, štúdiu alebo článok.

Počas týchto niekoľkých rokov sa mi potvrdilo, že kvalita časopisu vôbec nemusí reflektovať počet čítajúcich a už vonkoncom nie počet platiacich čitateľov. Samozrejme, *Kritiku* nemienim zmeniť na bulvárny časopis -- priznám sa, ani by som to nevedel --, ale je mi jasné, že treba osloviť širšie publikum, z ktorého by vzišli naši potenciálni čitatelia, priaznivci a inšpirátori. Asi tušíte, že hovorím o mladých ľuďoch, teda o tých, ktorí v nadchádzajúcom storočí budú potrebovať kritické myslenie viac ako soľ.

Kritika sa teda vo svojom jubilejnom čísle chce obrátiť práve na mladšiu generáciu. Okrem čisto zisťujúcich dôvodov, aby sme mali viac čitateľov, mám na to dôvod rýdzo principiálny. Obrátiť sa na mladých čitateľov, hľadať s nimi spoločný jazyk (doslovne aj obrazne), vyselektovať myšlienky, témy, trendy, ktoré by ich oslovili a mali osloviť, nie je vôbec ľahké. Cítíme blízkosť ich mladosti a intelektuálnych problémov, ktoré prežívajú, pretože len „tak nedávno“ sme prežívali podobné hľadania a sklamanie my, no zároveň cítime odcudzenie, nielen generačné, ale takmer až civilizačné.

Určite ste si všimli ako sa v slovenskej spoločnosti pestuje kult mladých -- iba mladí ľudia by mali dostať príležitosť, prevziať všetku zodpovednosť a určiť smer vývoja v spoločnosti.

Adding up the number of volumes, I wonder whether it is actually true; *Kritika & Kontext* has been going for five years already! While this anniversary invites some reflection, it also calls for a glance into the future, so that we can ensure that *K&K* can continue to fulfill its mandate to cultivate critical thinking - this truly delicate and almost endangered species. This modest jubilee also gives us the opportunity to address our readers, our members of the Board of Advisors, and those whose reviews, essays, and commentaries we have been honored to publish in these pages.

The past five years have proved that neither the size of a journal's readership nor the number of its regular subscriptions is necessarily an accurate reflection of the quality of its content. It goes without saying that our concern with attracting a larger readership does not mean that we would accept changing *K&K* into a popular tabloid. Yet, it is clear to me and to my colleagues here that there is a vital need to reach a wider segment of people and to locate potential readers and contributors who can help to keep *K&K* intellectually vital and socially relevant. As this may suggest, I am talking about enhancing *K&K*'s appeal among younger people, those for whom critical thinking can provide vital skills and a constructive orientation to help them successfully meet the challenges of the coming millenium.

This anniversary issue of *K&K* was designed with this purpose in mind: to cultivate a younger readership. Quite apart from the rather self-interested motivation of enlarging our readership, this step also has a principled rationale: to elicit from younger students and writers just

V princípe sympatické kliše, ktoré predpokladá, že mladí by mali byť nekompromisní a zapálení za niečo cnostné. Často ho však vyslovujú ľudia, ktorí sú sklamaní vývojom vo svojom okolí, odbore či v celej spoločnosti, a pritom majú v sebe množstvo pozitívnej energie, ktorú potrebujú práve mladí, aby sa zorientovali v tej spleti generáčnych a ideologických sporov. A mohli ste si všimnúť aj to, že do popredia, či už v politike alebo vo verejnom živote, sa v našej spoločnosti nedostávajú tie inšpiratívne mladé typy, ale skôr mladí dravci, ktorí si budujú kariéru a postavenie, a svoju priemernosť zakrývajú bohorovnosťou a vystatovačnosťou. Nič proti dravosti a „ťahu na bránku“, ale v čom sa líšia títo „štramáci“ od typov z predchádzajúcej generácie, proti ktorým horekujú slušní a múdri ľudia a chcú -- aj svoje -- miesto prenechať tým „mladým“?

Nepísal by som tieto riadky, keby som nemal to šťastie päť rokov viesť Výberový vzdelávací spolok, inštitúciu, ktorá poskytuje nadštandardné doplnkové vzdelávanie pre nadaných študentov slovenských vysokých škôl. Mnohí študenti sú naozaj takmer geniálni, no u mnohých už v ich skorých dvadsiatich rokoch cítia únavu, rezignáciu alebo sebauspokojenie. Únavu z okolitého pechorenia sa v konzumnej a rozostvanej societe; rezignáciu nad osudom tejto spoločnosti, pretože tak ako my pred rokom 1989, oni dnes strácajú nádej, že naša spoločnosť má šancu na pozitívny posun; a napokon sebauspokojenie z ich postavenia v škole, kde im vystačí polovičná kapacita na dosiahnutie dobrých známok... Oveľa skôr ako je potrebné si vytvárajú mentálne mantinely, o ktorých si vzápätí myslia, že z nich niet úniku. A záchranu, samozrejme, častokrát vidia v emigrácii. Mrzí ma to tým viac, že naozaj mnohí z nich majú obrovský intelektuálny, umelecký a manažérsky potenciál, ktorý poväčšine zostáva našou spoločnosťou „nevyslyšaný“. Tí, čo sa napriek všetkým prekážkam snažia o čosi zmysluplné, postupne pociťujú, koľko energie navyiac musia vynaložiť, aby sa presadili vo svojom odbore a ako ťažko prekonávajú odpor tých priemerných z predchádzajúcich generácií. Práve týchto mladých ľudí chceme v budúcnosti *Kritikou* osloviť.

what issues they believe will capture the intellectual curiosity and commitment of today's young people. Finding a common language (literally as well as figuratively) and identifying the ideas, issues, and trends that appeal to them is not an easy task.

Those of us who, perhaps ruefully, find ourselves at an age where we are becoming members of the "older generation" are not, of course, entirely out of touch with the social concerns and intellectual preoccupations of today's youth. Not so long ago, we too faced the challenges of finding our place in the world, formulating our thoughts, and developing a voice with which to express them. Yet, at the same time, we perceive a palpable, if still vague, inter-generational rift, a certain detachment, a certain aloofness, a widening gap in mutual comprehension.

To remain in step with the changing times, we at *K&K* are extending a call for submissions for the forthcoming issue directly and specifically to those scholars and writers who are intellectually curious and creative and who share a commitment to reasoned argument, open deliberation, and critical thinking.

I am confident that such individuals are among every generation. I am certain that, even now, you are out there somewhere and know who you are. I am no less confident that your active involvement in the on-going project that is *K&K* will help us to discover the larger readership that we seek to engage. I believe that your thoughtful, youthful perspective will serve to generate still more thoughtful, youthful perspectives, while helping to revitalize the mutually enriching inter-generational dialogue that has become so rare today. May the following questions inspire (or incite or guide or provoke) you:

V nasledujúcom čísle Vám ponúkame možnosť obrátiť sa výsostne na mladú generáciu a to takú, ktorá má záujem spoznávať ľudské osudy, sledovať pochody ducha, dávať veci „medzi nebom a zemou“ do súvislostí a jednoducho kriticky myslieť. Tak ako v každej mladej generácii skupina zapálených nadšencov nie je síce malá, ale aj z tej sa mnohí postupne odpoja a pustia sa rôznym smerom - banálnym, konzumným alebo jednoducho zlým. Preto si myslím, že *Kritika* má potenciálne veľa zaujímavých čitateľov. Bol by som rád, keby ste nám ich pomohli osloviť a tým podnietili zmysluplný medzigeneračný dialóg, ktorý v našej spoločnosti tak absentuje. Nech Vás k tomu inšpirujú nasledujúce možnosti:

Čo z Vášho pohľadu, v rámci Vašej profesie (alebo aj mimo nej) považujete za dôležitý trend, myšlienkový smer či globálny vývoj, ktorý sa vynoril v priebehu jednej generácie a bude mať (mal) významný vplyv na budúcnosť?

Čo by si mali mladí ľudia všímať, spoznávať alebo čoho sa majú vystríhať, či obávať?

Ktorú knihu (a prečo) považujete za inšpirujúcu a odporúčate ju práve mladým ľuďom?

Možno ste za posledných pár rokov narazili na článok (úryvok z knihy), ktorý by sme s Vaším komentárom vydali, opäť ako inšpirujúcu úvahu, ktorá osloví aj študentov na Slovensku alebo kdekoľvek inde.

From the perspective of your profession, and also from beyond, what do you consider to be an emerging global tendency, direction or development of greatest importance in the future, and why?

To what goals and activities, do you believe, ought today's young people direct their energies and attentions. What things should concern them? What dangers should they avoid?

Which book or books do you consider to be essential reading for young people today, and why?

If you have come across an interesting article within the last few years, and would like us to publish it along with your own commentary, we would welcome such submissions too, particularly if they address the concerns of young people in Slovakia or elsewhere.

Ďakujeme všetkým, ktorí do redakcie poslali svoje reakcie a budeme radi, ak vyvolajú ďalšie zmysluplné diskusie. Vieme si predstaviť aj v inej ako písomnej forme.

Redakcia

We are thankful to all those who sent us their contribution and we hope that will be a source of spirited debates.

K&K